

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 38

Tallinn, 27. septembril 1938

IV aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS	
Viljasaagi uusi andmeid	668
Piimasaaduste turu korraldamine Rootsis	670
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Lühiuudiseid	672
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	673
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	672
Peekoniturg	674
Tapaloomade ja lihaturg	674
Põllumajanduslik väljavedu	674
Toornahkade turg	675
Kanamunaturg	675
Piimaturg	675
Teraviljaturg	675
Kartuliturg	676
Aedviljaturg	676
Kalaturg	677
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	678
VALISMINISTERIUMI VALISKÄUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Läti viihinnad sept., okt. ja nov.	679
Suu- ja sõratõve pärast Läti-Leedu piiri loomadele liiklemiseks suletud	679
Seemnekasvatust Lätis	679
Põllumajandustoodete hinnad Lätis	679
Toorainete küsimus Läti rahvamajanduses	679
Metsajuurdekasv ja -raiumised Lätis	680
Lätis asutatakse kolmas kunst-kiltkivivabrik	680
Riia-Stokholmi laevaliini tootamine	681
Leedu lina väljavedu	681
Hanede väljavedu Leedust	681
Poola kaubalaevastik 1938. a. esimese hooaja lõpul	681
Lina sissevedu Itaaliasse	681
Ülevaade Ungari majandusest	682

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
Latest Data Concerning Crops	668
Arrangement of Dairy Market in Sweden	670
INDUSTRY AND TRADE	
Sundry Information	672
PRICES	
Prices and Quotations	673
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	672
Bacon Market	674
Cattle and Meat Market	674
Exports of Agricultural Products	674
Rawhide Market	675
Egg Market	675
Milk Market	675
Grain Market	675
Potato Market	676
Vegetable Market	676
Fish Market	677
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	678
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Latvian Butter Prices for Sept., Oct. and Nov.	679
Latvia-Lithuanian Frontier Closed for Cattle	679
Seed Cultivation in Latvia	679
Prices of Agricultural Products in Latvia	679
Problem of Raw Materials in Latvian National Economy	679
Increase and Felling of Forest in Latvia	680
Third Artificial Slate Factory being Founded in Latvia	680
Subsidy for Riga-Stockholm Shipping Lines	681
Lithuanian Flax Exports	681
Exports of Geese from Lithuania	681
Polish Merchant Marine at the End of First Season of 1938	681
Flax Import into Italy	681
Economic Situation in Hungary	682

PÖLLUMAJANDUS

VILJASAAGI UUSI ANDMEID — LATEST DATA CONCERNING CROPS.

Riigi Statistika Keskbüroo põllumajandus-korrespondentide poolt tehtud hinnang 15. sept. annab uusi andmeid k. a. viljasaakide kohta. Kuna ilmastikuolud viljakoristamiseks ja rehepeksuks on olnud võrdlemisi soodsad, on koristustöödega jõutud kaunis kiirelt edasi. Ühtlasi võimaldub nüüd anda saagi kohta ka kindlmaid andmeid, kuigi lõplikke andmeid saab siis, kui viljad on kõik juba pekstud.

Rukkisaagihinnang näitab paranemist võrreldes eelmise kuuga. Augustis loodeti riigikeskmiselt rukkisaaki kujunevat 11,9 kv-le ha-lt, mis on 6% nõrgem viimase 10 a. keskmisest, kuid äsjase hinnangu järgi tõuseb rukkisaak 12,1 kv-le, mis on ainult 4% väiksem viimase 10 a. keskmisest. Saagihinnang eelmise kuuga võrreldes paranes kõigis maades peale Saaremaa, kus hinnang jäi eelmise kuu tasemele, ja Tartumaal, kus ilmes väike langus. Saagihinnang on kõrgem viimase 10. a. keskmisest Harju-, Lääne- ja Saaremaal. Hinnangu järgi on kõrgem rukkisaak Viljandimaal — 15,1 kv ja madalam Võrumaal — 10,2 kv ha-lt.

Rukkikasvupind oli tänavu 147 730 ha, mille järgi kogusaak tõuseb 179 000 tn-le. Mihuselt on tänavune rukkis rahuldav. Kohati on küll tera peenike, kuid mahukaal on kõrge.

Taliniisusaaki hinnatakse samuti nagu rukkilgi kõrgemalt kui kuu varem. Aug. loodeti taliniisusaaki kujunevat 13,0 kv-le ha-lt, kuna sept. tõusis taliniisu saagihinnang riigikeskmiselt 13,3 kv-le ha-lt, paranedes seega 2,3%. Tänavune taliniisusaak on ligiduselt võrdne viimase 10 a. keskmisega. Viimase 10. a. keskmiselt saadi 13,4 kv ha-lt. Taliniisusaagihinnang paranes Viru-, Järva-, Lääne-, Saare-, Pärnu-, Viljandi-, Valga-, ja Võrumaal. Tartumaal jäi saagihinnang eelmise kuu tasemele ja näitas langust Harju- ja Petserimaal.

Taliniisukasvupind suurenes tänavu tunduvalt (12,3%), mistõttu ka kogusaak ületab viimase 10 a. keskmise. Viimase 10 a. keskmiselt saadi taliniisu ca 23 tuh. tn, kuna tänavune kogutoodang tõuseb üle 36 tuh. tn,

s. o. 57% suuremaks. M. a. oli hea taliviljajaaasta, seepärast jääb tänavune saak sellest pisut madalamaks. M. a. saadi taliniisu üle 37 000 tn.

Suviviljade kasvuperiood kujunes tänavu ilmastikuoludelt soodsamaks kui m. a. Seetõttu näitavad ka tänavused suviviljade hinnangud palju kõrgemaid saake kui aasta varem. Võrreldes eelmise kuuga jäi suviviljade saagihinnang peagu samaks üleriiklikus ulatuses, küll oli väikesi muudatusi aga eri maades.

Suvinisusaaki hinnati aug. 11,0 kv-le, sept. hinnangul kujuneb see 10,8 kv-le. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega on viimane (sept.) hinnang 11% kõrgem. M. a. samal ajal hinnati suvinisusaaki 9,5 kv-le ha-lt ehk 98% viimase 10 a. keskmisest. Tänavune suvinisu saagihinnang on seega tunduvalt parem m. a. omast. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega on suvinisu saagihinnangud kõige kõrgemad Pärnu- ja Viljandimaal. Põnumaal hinnatakse suvinisusaaki 17% ja Viljandimaal 16% kõrgemaks viimase 10 a. keskmisest. Üldiselt on saagihinnangud paremad L.-Eestis. Suvinisu saagihinnang ületab viimase 10 a. keskmise kõigis maades peale Järvamaa, kus suvinisusaaki arvestati pisut madalamaks viimase 10 a. keskmisest. Suvinisu saagihinnang ha kohta on kõrgeim Viljandimaal — 12,1 kv ja nõrgim Võrumaal — 8,9 kv ha-lt.

Suvinisukasvupind oli tänavu 42 290 ha, keskmise saagiga 10,8 kv ha-lt kujuneb suvinisu kogusaak tänavu 45 600 tn-le. Olgugi et suvinisukasvupind näitas väikest langust võrreldes m. a., kujuneb kogusaak kõrgema ha-saagi tõttu tunduvalt suuremaks m. a. omast. M. a. saadi suvinisu 38 200 tn. Suvi- ja taliniisu saadakse tänavu kokku äsjase hinnangu alusel 81 600 tn. m. a. 75 800 tn. vastu, s. o. 7,8% rohkem.

Toiterviljade kogusaak kokku viimase hinnangu järgi kujuneb üle 260 000 tn, kuna m. a. saadi toitervilja kokku üle 287 000 tn.

Odrasaagihinnang jäi möödunud kuu hinnanguga võrdseks — 109% viimase 10

a. keskmisest ehk 10,6 kv ha-lt. Võrreldes m. a. samaaegse hinnanguga on tänavune odrasaagihinnang tunduvalt kõrgem. M. a. samaaegselt hinnangul loodeti odrasaaki kujunevat 9,5 kv-le ning lõplikel andmeil saadi 9,1 kv ha-lt.

Võrreldes viimase 10 a. keskmisega osutus odrasaagihinnang viimasest kõrgemaks kõigis maades peale Järva- ja Petseriama. Ha kohta hinnatakse odrasaaki kõrgeimaks Viljandimaal 12,9 kv, sellele järgneb Viru- 12,5 kv, Pärnu- 11,3 kv, Järva- 11,0 kv, Lääne- 10,9 kv, Harju- 10,4 kv, Tartu- 10,2 kv, Saare- 9,8 kv, Valga- 9,5 kv, Petseri- 9,0 ja Võru- 8,1 kv ha-lt.

Odrakasvupind oli tänavu 87 730 ha, seega kujuneb odra kogusaak 10,6 kv keskmise saagi juures 93 000 tn-le. M. a. saadi otra 80 900 tn, seega oleks tänavune odra kogusaak 15,0% suurem m. a. omast.

Kaerasaaki hindavad korrespondendid 112% viimase 10 a. keskmisest, mis on võrdne eelmise kuu hinnanguga. Viimase 10 a. keskmiselt saadi kaera 9,6 kv ha-lt ja tänavu hinnatakse 10,7 kv-le. Paremaks kui riigikeskmise osutub kaerasaagihinnang Valga-, Viljandi-, Pärnu-, Lääne-, Viru- ja Võrumaal, Petserimaal osutub kaerasaagihinnang võrreldes riigikeskmisega ja muudes maades — nõrgemaks riigikeskmisest. Ha kohta hinnatakse kaerasaaki kõrgemaks Virumaal — 12,9 kv, sellele järgnevad Viljandi- 12,3 kv, Järva- 11,5 kv, Tartu- 11,1 kv, Pärnu- 10,9 kv, Valga- 10,6 kv, Lääne- 10,3 kv, Petseri- 10,1 kv, Harju- 9,9 kv, Saare- 9,1 ja Võru- 9,0 kv ha-lt. M. a. samaaegselt hinnangust — 10,2 kv ha-lt — on äsjane hinnang 4,9% kõrgem. M. a. lõplik saak oli 9,6 kv ha-lt, millest äsjane hinnang on 11,5% kõrgem.

Käesolevate andmete järgi kujuneb kaera kogusaak 159 600 tn-le m. a. 139 100 tn vastu, s. o. 14,7% suuremaks. Kogutoodangu suurenemist põhjustab ühest küljest keskmise ha-saagi tõus, kuid teisalt ka kasvupinna suurenemine. Kaerakasvupind suurenes tänavu m. a. 144 810 ha-lt 143 906 ha-le, s. o. 2,8%.

Segavilja saagihinnang võrreldes e. kuuga paranes paari punkti võrra. Aug. loodeti segaviljasaaki kujunevat 111% vil-

mase 10 a. keskmisest ja sept. hinnati 113%-le. Riigikeskmiselt kujuneb segaviljasaak 12,3 kv ha-lt. M. a. samaaegselt hinnangul hinnati segaviljasaaki 11,6 kv-le ha-lt ja lõplikel andmeil saadi 11,2 kv. Segavilja saagihinnang on kõigis maades parem viimase 10 a. keskmisest. Kõrgemaid saaki hinnatakse segaviljal Viljandimaal — 14,2 kv ha-lt, sellele järgnevad Viru- 13,4 kv, Järva- ja Pärnu- 12,4 kv, Lääne- 12,2 kv, Tartu- 12,1 kv, Petseri- 11,4 kv, Valga- 11,3 kv, Harju- 10,9 kv, Saare- 10,6 kv ja Võru- 9,3 kv ha-lt.

Saagihinnang 15. septembriks (% kümne a. keskm.)

Estimated Crop Yields (10 Years' Aver.)

	Rukis Rye	Talilisu Winter Wheat	Suvisisu Summer Wheat	Oder	Barley	Kaer Oats	Segavilj Mixed Crop	Kartul Potatoes	Lina (kind) Flax-fibre	Lina seeme Linsseed	Risliik seeme Clov. Seed
Viru . . .	100	100	112	107	113	112	89	84	90	116	
Järva . . .	86	83	94	98	104	101	83	85	85	87	
Harju . . .	101	81	101	109	107	107	91	86	91	111	
Lääne . . .	104	104	110	115	114	118	102	108	108	128	
Saare . . .	115	105	109	110	107	104	101	87	86	125	
Pärnu . . .	98	103	117	121	122	117	89	101	101	187	
Viljandi . . .	98	103	116	121	121	123	93	90	95	111	
Tartu . . .	86	94	110	105	110	110	98	93	94	181	
Valga . . .	89	87	107	114	129	117	98	103	105	141	
Võru . . .	99	98	110	105	113	107	93	103	109	143	
Petseri . . .	98	98	114	98	112	116	110	104	106	164	
Keskmiselt . . .	96	99	111	109	112	118	94	101	100	127	
1938	113	109	98	99	110	110	96	117	108	126	
1936	93	94	92	84	93	91	96	109	113	124	
1935	96	89	111	102	113	112	99	126	116	100	
1934	133	131	124	114	128	127	94	117	116	107	
1933	127	124	—	78	89	77	96	110	116	111	
1932	110	107	—	86	99	94	92	77	86	—	

Segaviljakasvupind näitas välkest suurenemist tänavu, seega kujuneb kogusaak suuremaks kui aasta varem. M. a. saadi segavilja 90 300 tn ja äsjase hinnangu järgi loodetakse kogusaaki kujunevat 103 700 tn-le, s. o. 14,8% suuremaks m. a.-st.

Kartulisaaki hindavad korrespondendid 94% viimase 10 a. keskmisest, kuu varem hinnati kartulisaaki 95%, seega on saagihinnang pisut nõrgenenud. Riigikeskmiselt kujuneks seega ha-saak 115 kv-le. Kartulisaagihinnang osutub kõrgemaks Tartu-, Viru- ja Järvamaal ja nõrgemaks Saaremaal.

Kartulikasvupind suurenes tänavu m. a.-ga võrreldes. Tänavust kartulikasvupinda

arvestati 78 000 ha-le, s. o. 3,3% suuremaks m. a. kasvupinnast. Keskmise ha-saagi — 115 kv — juures kujuneks kartuli kogusaak 897 000 tn-le, mis on väiksem m. a. kartuli kogusaagist, mis oli 985 600 tn.

Linasaak kiult kui ka seemnelt kujuneb äsjase hinnangu järgi võrdseks viimase 10 a. keskmisega. Linaseemet saadi viimase 10 a. keskmiselt 3,3 kv ja tänavu loodetakse linaseemnesaaki kujunevat samuti 3,3 kv-le ha-lt. Et linakasvupind vähenes ja ka keskmise ha-saak jääb pisut madalamaks, jääb ka linaseemne kogusaak väiksemaks kui m. a. M. a. saadi linaseemet 10 000 tn ja äsjase hinnangu järgi loodetakse linaseemnesaaki kujunevat 7 700 tn-le.

Linakiusaaki hindavad korrespondendid 3,1 kv-le ha-lt, mis osutub võrdseks viimase 10 a. keskmisega. Viimase 10 a. keskmiselt saadi linakiudu samuti 3,1 kv ha-lt. M. a. oli pisut parem lina-aasta, mil saadi linakiudu 3,3 kv ha-lt. Et tänavu vähenes ka linakas-

vupind, kujuneb linakiu kogusaak väiksemaks kui m. a. Äsjase hinnangu järgi arvestatakse linakiusaaki 7 300 tn-le m. a. 10 300 tn vastu.

Käesoleval kuul tehti ka esimene ristikehina seemnesaagi hinnang tänavu. Selle hinnangu järgi kujuneb ristikehina seemnesaak tunduvalt paremaks kui aasta varem ja ühtlasi ka paremaks viimase 10 a. keskmisest.

Käesolev saagihinnang ei ole veel lõplik, kuna rehepeksutööd on alles käimas, mistõttu järgmisel hinnangul võib tulla veel muudatusi võrreldes käesolevaga. Kartulikoristamine seisab aga enamuses veel täielikult ees, mistõttu on võimalikud muudatused ka järgmises hinnanguis. Üldiselt võib aga mainida, et taliviljade saak kujuneb madalamaks m. a. omast, kuna suviljade saak kujuneb tunduvalt paremaks. Teravilja kogusaak kokku kujuneb tänavu siiski suuremaks m. a. saagist.

PIIMASAADUSTE TURU KORRALDAMINE ROOTSIS.

ARRANGEMENT OF DAIRY MARKET IN SWEDEN.

Tugev piimasaaduste hindade tagasiminek, milline algas 1929—30. a., kandus edasi ka piimatööstusele, milline vajas tõhusat ratsionaliseerimist. Viimane oli eriti vajalik piimatoodangu ning piimasaaduste siseturu suhtes, kuna kooperatiivne koostöö erapiimatallis, kooperatiiv-piimatootjate ning paljude organiseerimatute piimatootjate hulgas oli veel väga madalal tasemel. Olukord võiekspordi suhtes oli palju soodsam, sest seal olid regionaalsed ühingud liitunud eraekspord-piimatootjatega juba 1928. a. eesmärgiga moodustada Rootsi Võitootjate Ühingu.

Võistlus mitmesuguste eriliiki piimatallituste ning üksikute piimatootjate vahel oli loomulikult palju tugevam kriisitingimuses. Reorganiseerimise vajadus muutus seega järjest enam suuremaks, mida tingis omalt poolt asjaolu, et parlament määras 1930. ja 1931. a. säärastele reformidele suuri toetusi. Reorganiseerimine koguulatuses allus Rootsi Rahvuslikule Põllumeestellidule. Liit koostas kiiresti suureulatusliku kava, milline hõlmas uute kooperatiiv-

vide asutamist, väiksemate piimatallituste koondamist üksikuiks suuremaks ettevõtteks territoriaalsel alusel ning iseseisvate piimatallituste moodustamist piimatallitusteühinguks. Kavas oli nähtud ette ka iganenud piimatallitusseadiste moderniseerimine. 1932. a. mais asutati Rootsi Rahvuslik Piimatallitusteühing, mis koosnes 17 organisatsioonist 467 liikmes-piimatallitusega, moodustades ca 53% kogu piimatallitusse toodavast piimast Rootsis. 1934. a. lõpul ulatus ühingu liikmeskond juba 27 organisatsioonile 754 piimatallitusega, omades nüüd juba 75% kogu piimatallituste poolt kokkutoodavast piimast, 84% — võitoodangust ning peagu 60% — juustutoodangust. 1937. a. ulatus ühingu ning haruühingute piimatoodangu koguväärtus 400 milj. Rkr-le aastas.

Rahvuslik Piimatallitusteühing Rootsis asutati eesmärgiga edendada piimatööstusettevõtete majanduslikke huve iga võimaliku abinõuga, mida võimaldas Rootsi seadus kooperatiiv-organisatsioonile ning milline seadus annab suuri tegevuspindalu tu-

rureguleerimistegevusele. 1932. a. otsustas Riigipäev veelgi suurendada edaspidi liidu tegevust, eesmärgiga tugevdada turuorganisatsiooni ning takistada piimahindade langust.

Rootsi piimandusskeem on tihedalt ühenduses ja sõltub suurel määral võitlust ja -hindadest. Siseturu-võihinda määritletakse iga nädal eri-hinnakomitee poolt, millise määrab Rootsi Rahvuslik Piimatalitusteühing. Võihinda määritletakse enamvähem arvestamata maailmaturu võihindu. 1936. a. oli, näit., keskmine võihind Rootsis 221 Rkr. per kv võrreldes taani või keskmise eksporthinnaga Kopenhaagenis — 207 Tkr-ga per kv, mis võrdub 179 Rkr-ga. Nimetatud komitee eesmärgiks on võimaldada põllumeestele tõhusaid sissetulekuid. Odavama välismaise või sissevedu on takistatud piima ja piimasaaduste sisseveo-monopoliga. Tarbijate huvides allub komitee Riiklikule Põllumajandusbüroole, milline võihindade ebasoodsuse korral võib teha komiteele meeldetuletuse. Kui aga komitee väldib Riikliku Põllumajandusbüroo juhtnõore, võib riik end segada vahele.

Võiekspordi organiseerimiseks ning võihinna edendamiseks leppis ühing 1932. a. kokku kõigi võitootjatega, kusjuures viimased kohustusid ostma ja ekspordima võid vastavalt ühingu tingimustele ning järelevalvele. 1935. a. peale määrati võitootjad ettevõtted, milliseid piirati 3-le, majanduse huvides täielikult ühingu järelevalve alla.

Kogemused 1933. a. saadik on näidanud, et ekspordida keskmiselt 22 000 tn võid aastas on küllaldane seks, et paigutada ülejääke ning säilitada või- ja piimahindade struktuuri. Kuni 1936. a. keskpaiguni läks peagu pool piimasaaduste ekspordist Inglise ja pool Saksa, kuid tollest ajast alates on kaubandus suurenenud enam Saksa, milline 1937. a. importis Rootsist 14 000 tn piimasaadusi, kuma Inglise vaid — 12 000 tn.

Eksportijaile tasutakse nädala väljaveo tegeliku keskmise hinna ja siseturul või eest määritletud hulгимүүги hinna vahe. Kahju

säärasest ekspordist (arvatud kaasa välkesed juustu- ning kondenspiimakogused) ulatuvad ca 15 milj. Rkr-le aastas ehk umbes 75 Rkr-le per kv, arvatult 22 000 tn või alusel.

Tarbimspiima ning piimasaaduste töötlemiseks määratud piima hinna ühtlustamise eesmärgil on maa ositatud 7 maakonda, milledest iga tegutseb varjatud ühikuna. Iga põllumees annab oma piima kohalikele piimatalitusele ning saab selle eest ühesugust hinda, vaatamata, kas piim määratakse jooksvaks tarbimiseks või piimasaaduste valmistamiseks. Piimatalitus saab loomulikult palju suuremat tulu tarbimspiimast kui, näit., võist. Kõik tulud, milliseid saab kohalik piimatalitus koos ülejäägiga kogu müüdavalt piimalt laekunud maksust või piimalt, mida kasustavad põllumehed või- ning juustuvalmistamiseks müügi otstarbel, kogutakse rahvusiikku fondi, mis kuulub ühingu järelevalvele. Siia juurde on arvatud ka tulud maksudest, milliseid on laekunud margariinilt, õlikookidelt ning teisilt jõusõttadelt. Pärast administratiivkulude mahaarvamist ning tagavarade soetamist ositatakse kogutud fondid mitmesuguste maakonnaorganisatsioonide vahel, vastavalt piima osatähtsusele, mida on müüdüd töötlemise otstarbeks igas maakonnas.

Piimahindade ühtlustamisskeem kehtis 1933. a. juulist muudatusteta kuni 1936. a. viimase veerandini. Selle ajavahemiku jooksul tõusid vabrikupiimahinnad pidevalt 70% 1925—29. a. keskmiselt tasemelt peagu 95%-le ning piimaühtlustamis-maksud näitasid samuti vastavat tõusutendentsi. Piimatalituste tulud vabrikupiimast võimaldasid vähendada 1.X36 maksu piimalt 2 öörilt 1,5 öörile kg. See tähendas põllumeestele 0,5 ööri kasvu müügihindades; kuid sellele järgnes ühtlustamismaksude vähendamine 1 öör kuni 1,5 ööri üle kogu riigi ja isegi veel enam mõnel kuul üksikuis maakonnis. Järgmine maksuvähendamine 1 öörile järgnes 1937. a. det. Nimetatud muutusi on põhjustanud piimasaaduste, eriti maailmaturu-võihindade ning Rootsi oma vabriku-piimahindade, nimetamisväärt paranemine.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Kompveki- ja šokolaadivabriku „Ef-fekt'i” omanikule G. Goldberg'ile, Tallinnas Kappeli 11, asuvas ning ümberkorraldatud kompveki- ja šokolaaditööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 20 töölise. Jõuandjaks 2 elektrimootorit üldvõimega 4,25 HJ. Valmistatakse kompvekke, šokolaadi ja teisi kompvekitööstussaadusi.

● Läänipidamise ja transpordi o/ü-le „Ühendus”, Kuressaares Tallinna 7, bensiini-automaaüja maa-aluse reservuaariga 5500 l. ehitamiseks ja sisseseadmiseks.

● A/S. O. Kilgas'ele, Tallinnas Soo 26, asuvas ja ümberkorraldatavas tekstiilitööstuses kudumisosa-konna hooned (nr. 3) ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas leiab tööd 100 töölise. Jõuandjaks 22 elektrimootorit üldvõimega 55 HJ. Valmistatakse sukki, paelu, trikooriit ja -pesu.

● T. Varikule, Tallinnas Võrgu 3, asuvas ning ümberkorraldatavas konservitööstuses uue laoruumi ehitamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölise. Jõuandjaks elektrimootor 2 HJ. Valmistatakse kalakonserve.

● A/s. „Eesti Metsatööstus'ele, Tallinnas Küti 17, asuva ning ümberkorraldatava lauatehase korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 150 töölise. Jõuandjaks lokomobiil 170 HJ ja 9 elektrimootorit üldvõimega 114 HJ. Saetakse laudu ja valmistatakse muud ehitusmaterjali. Tehase töövõime kuni 6000 std. laudu 6 tegevuskoojooksul.

● E. Tamverk'ile, Tallinnas Lai 31, trükitööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölise. Jõuandjaks 3 elektrimootorit üldvõimega 6 HJ. Valmistatakse trüki- ja köitetöid.

● Tallinna Siiditööstuse oman. M. ja M. Jegorov'ile, Tallinnas Volta 3, asuva ning ümberkorraldatava tekstiilitööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 45 töölise. Jõuandjaks 18 elektrimootorit üldvõimega 20,2 HJ. Valmistatakse siid- ja poolsiidkangaid ning villast kleidiriit.

● E. Lehele, Tallinnas Pärnu m. 52, asuvas ning ümberkorraldatavas kudumistööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölise. Jõuandjaks elektrimootor 0,3 HJ. Valmistatakse sukki, kindaid, kampsuneid ja teisi silmkoetööstustooteid.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade kujunemine Inglises toimus m. n. erinevalt. Nii noteeriti Manchesteris eesti ja läti võihinnaks 115—117 š cwt, s. o. 3 š cwt-lt madalamalt kui e. n. Soome võihind lõdvenes 123—125 š-le, s. o. 1 š cwt kohta, kuna taani võihind jäi endiseks Londonis, s. o. 135—136 š cwt. Saksast saadav hind jäi ka meil m. n. endiseks.

Vastavalt hindade liikumisele ja välja-veetud võikoguste vahekorra kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 159 s. kg. Tendents nõrk.

Võitagavarade seis Inglises on näidanud viimasel ajal hooajalist vähenemist. Seejuures ületab aga tagavarade seis e. a. sama aja seis. Nii oli võid külmutusmajades 10. sept. 1.245 000 kasti m. a. 837 000 kasti ja 1936. a. sama aja 1 036 000 kasti vastu.

Või sissevedu Inglisse oli k. a. augustis 752 573 cwt, olles seega 5% väiksem kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 8 kuul importis Inglise võid 6 672 665 cwt, s. o. 2% enam kui m. a. samal ajal. Sissevedu on suurenenud Austraaliast, Taanist, Rootsist, (Järg lk 674)

Lätist, Poolast, Soomest, Eestist ja Leedust. Teisist tähtsamaist karjamajandusmaist on vöi sissevedu vähenenud.

Lätis on tänavu võitoodang kui ka väljavedu näidanud tunduvalt tõusu. Nii toodeti k. a. esimesel 8 kuul Lätis. eksportvõid 17 751 tn m. a. sama aja 14 009 tn vastu, suurene-

des seega ligi 27%. Võid veeti Lätist välja k. a. esimesel 8 kuul 15 813 tn m. a. sama aja 12 146 tn vastu. Seega suurenes vöieksport Lätist 30% võrreldes m. a. sama aja väljaveoga. Siseturul on aga võitarvitus märksa väiksem kui m. a.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul ilmnes nõrgenemine nõudmises, kuigi hinnad välisesturul jäid veel püsima e. n. tasemele. Eesti peekoni kõrgema sordi hinda noteeriti Londonis endiselt 93 š tsentner.

Arvestades asjaolu, et peekonsigade pakumine meie seakasvatavate poolt on tunduvalt suurem kui meie praegune peekonikvoote Inglises ja nuumatud elussigu on vähem kui on võimalik eksportida, tuli peekonsigade hinda alandada, et seakasvatavad pööraksid suuremat tähelepanu pekisigade kasvatamisele, millede eluskaal oleks vähemalt 120 kg.

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

Veiste pakkumine oli m. n. keskmine. Turustati nädalas ca 400 veist. Nõudmine tagasihoidlik, eriti pullidele, mistõttu ka pullilihahind pisut nõrgenes.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS.

	Nädalas		1938. a.	1937. a.	1936. a.
	19./IX 25./IX	12./IX 18./IX	1./I kuni 25./IX	1./I kuni 26./IX	1./I kuni 27./IX
VOI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	434,2	449,2	11052,8	9297,4	8185,3
Sellest:					
Saksa . . .	256,1	231,1	3714,7	3566,1	3230,4
Inglise . . .	228,1	218,1	7308,4	5556,8	4801,9
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1382	1620	33909	31308,5	34553
Sellest:					
Inglise . . .	540	576	14410	4024,8	16699
Saksa . . .	792	1044	17880	27212	13736
PEEKONI (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	56,9	50,9	1450,5	1539,2	1725,4
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	61,3	20,4	4649,6	5144,0	6197,2
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	2132,0	1716,6	2635,4
Belgiasse . . .	61,3	—	153,5	201,5	231,8
Soomne . . .	—	—	317,7	283,8	455,1
Saksa . . .	—	—	1035,2	2205,0	1149,2
Prantsusse . . .	—	—	432,2	582,3	1531,2

Neil põhjusil alandati peekonsigade noteeringut 2 s. kg, kuna elussigade hinnad jäid muutusetu. K. n. maksavad eksporttapa-
majad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg.	88	83	Siseturu hinnad	
55,5—59 " }	83	79	"	
72,5—75 " }	79	75	"	
75,5—80 "	70	75	"	

ja elussigade eest:

90—120 kg. raskused	60 s.	eluskaalu-kg.
121—160 " " "	64 " " "	" " "
üle 160 " " "	60 " " "	" " "

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Nädala keskmiselt maksus suurmüügil veiseliha:

Pulliliha (elusk. üle 500 kg) rammusail 49—51 s ja keskmisil 47—49 s kg. Samad pullid eluskaalu järgi maksusid 29—31 s kg.

Pulliliha (eluskaal alla 500 kg) rammusail 48—50 s, keskmisil 46—48 s ja lahjadel 45—46 s kg. Väiksemate pullide eluskaaluhinnad 23—26—30 s kg.

Lehmaliha nuumatuil 55—60 s ja rammusail 47—55 s, keskmisil 42—46 s ja lahjadel 36—41 s kg. Lehmi turustati eluskaalu järgi sõltuvalt rammususest 18—22—30—34 s kg.

Mullikalaha nuumatuil 51—55 s, rammusail 48—51 s, keskmisil 44—47 s ja lahjadel 37—43 s kg. Eluskaalu järgi vastavalt nimetatud sordile 20—23—28—33 s kg.

Vasikate pakkumine väike. Nõudmine hea. Tendents püsiv. Tapetud vasikad maksusid ühes nahaga: nuumatud 65—75 s, rammusad 55—65 s, keskmised 52—55 s ja lahjad 48—52 s kg. Eluskaaluhind sõltuvalt rammususest 29—36—44—52 s kg.

Lammaste pakkumine üle keskmise. Nõudmine keskmine. Tapetud lambad sise-

turu jaoks maksusid 48—50 s, keskmised 42—48 s ja lahjad 35—42 s kg.

Ekspordilambaliha-noteering jäi k. n. endisele tasemele — 75—80 s kg, eluskaal vastuvõtmispunktis — 27—30 s kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turul püsib juba pikemat aega kindel tendents, 19. IX—25. IX noteeriti toornahkadele järgmised hinnad:

Veisenahad, toorelt I sort 70 s ja II — 63 s kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad, millel on 4 ja enam tõuguauku.

Vasikanahad, toorelt kr. 3.15 tk,

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents nõrgeneb. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 81—84 s, lihasead 77—79 s ja rasvasead 76—78 s. Eluskaalu alusel 60—62 s kg.

ning suuremad nahad kaalus üle 3,5 kg ühe kg hind — kr. 1.—.

Lambanahad, toorelt kr. 1.75—3.00 tk. sõltuvalt suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenahad, toorelt raskusega alla 20 kg kr. 8.— tk. ning raskemad nahad üle 20 kg — kr. 11.10 tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Vab. Val. otsusega kindlustati ekspordimunade hinnaks 110 s. kg. franko kogumispunkt alates 24. sept. k. a. Vastavalt sellele noteeriti 22. IX ekspordimunade hinnaks 110 s. kg. eelmise noteeringu 96 s. vastu, kuna siseturumunade hinnaks jäi endiselt 70 s. kg. franko kogumispunkt.

Väliturul on kanamunaturuseisundi kujunemisel märgata lõdvenemist, mis on tingitud külmhoone- ja konservimunade pakkumise suurenemisest. Võib aga tähendada, et hindade lõdvenemine on ajutise iseloomuga, kuna okt. jätkub hooajaline munahinna paranemine.

Kanamunade sissevedu Inglisse oli aug. 22 371 tuh. s-sada, s. o. pisut suurem kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 8 kuul ula-

tus kanamunade sissevedu Inglisse 177 856 tuh. s-sajale m. a. sama aja 157 295 tuh. s-saja vastu. Seega suurenes kanamunade sissevedu Inglisse 13% võrreldes m. a. sama ajaga. Sissevedu on suurenenud Iirist, Hollandist, Poolast, Rumeeniast, Ungarist, Leedust, Soomest, Rootsist, Jugoslaaviast, Lätist, Norrast ja Eestist. Taanist ja Hiinast on kanamunade sissevedu Inglisse vähenenud.

Kanamunade sissevedu Saksa on tänavu näidanud suurenemist. Nii importis Saksa k. a. esimesel 8 kuul kanamune 949,8 milj. tk m. a. 931,2 milj. tk ja 1936. a. sama aja 666,5 milj. tk vastu. Seega on kanamunade sissevedu suurenenud Saksa vastavalt 2% ja 42%.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 26. sept. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Piima järele nõudmine on paranenud.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn . . .	17—19	—	14—15	12
Tartu . . .	15—16	12—13	—	10
Narva . . .	15	10	—	8
Viljandi . .	15	—	—	11
Valga . . .	15	—	—	10
Paide . . .	—	—	—	9
Rakvere . .	15	—	—	11

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahindade liikumine näitas väliturul m. n. esimesel poolel lõdvenemist, kuna teisel poolel avaldus taas paranemine. Sää-

rane hindade muutus on poliitilise olukorra tulemus. Kui, näit., nisuhind 14. sept. kõvenes Chicagos 60.63 c-le buš. ja Winnipegis

— 66.50 c-le büš., nõrgenes see vastavalt 21. sept. 62.37 c-le ja 60.75 c-le. 23. sept. kõvenes nisuhind Chicagos 65 c-le ja Winnipegis 64 c-le. Seega oli nisuhinnatase nädala lõpul siiski veel madalam kui nädala algul.

Nagu selgub vastavaist statistilisist andmeist, kujuneb nisu kogusaak Euroopas (NSVL-ta) 472 milj. kv-le m. a. 420 milj. kv vastu. K. a. saak on seega suurem kui teisel aastal, peale 1933. a. P.-Ameerikas kujuneb nisu kogusaagiks eelhinnangute järgi 364

milj. kv m. a. 292 milj. kv vastu. Euroopas ja P.-Ameerikas on rukki kogusaak kujunenud samuti heaks. Käesolevate andmete järgi kujuneb rukki kogusaak Euroopas 10% ja P.-Ameerikas — 16% suuremaks kui m. a.

Väljavaated maisi kogusaagi kujunemisel on samuti head. Nii hinnatakse maisitoodangut. P.-Am. Ühendriiges 652 milj. kv-le, olles seega m. a. rekordsaagist madalam ainult 3%, kuid viie viimase aasta kogusaagist siiski 21% suurem.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Kartulite koristamine on maal praegu täies hoos. M. n. ilmastik soodustas kõigiti kartulite ülesvõtmist.

Söögikartuliekspordiga on tehtud väikesel määral algust. Lääne rannast on paar saadetist kartuleid saadetud Rootsi, kokku 630 kv. On loota, et lähemal ajal läheb Rootsi veel mõni väiksem saadetus. Põllumeestele on Paldiskis makstud keskmiselt kr. 2.50 kv-st. Hinnad on praegu Rootsis tunduvalt odavamad kui kevadel.

Kuidas sügisel väljaveehooajal kujuneb kartulite eksport Rootsi, selle kohta puuduvad lähemad teated. Kartulisaaki Rootsis hinnatakse umbes sama suureks kui m. a.,

võibolla et see mihuseit jääb veidi nõrgemaks. Praegu veetakse rohkesti lõunapoolt oma maa kartuleid Stokholmi turule.

M. a. sept. lõpul oli meil seemnekartuli eksport täies hoos. Kuid tänavu sügisel hilineb seemnekartuli-eksport. K. n. lõpul läheb küll üks väiksem saadetus seemnekartulid välismaale, milleks tuuakse Tallinna ümber 10—15 vagunit kartuleid, kuid suuremate saadetiste jaoks puuduvad äriemeestel veel tehingud.

Siseturul ostavad praegu tööstuskartuleid tärklisvabrikud, makstes põllumeestele 10 s. tärklise-kg. Piiritusvabrikud ei ole veel alustanud kartulite kokkuostu.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Paremate õunte hind on Tallinna turul nädala jooksul tublisti tõusnud, 15—25 s kg-lt. Paremaid suitslepa- ja trebuusordiseist õuntest nõutakse kuni 90 ja mõnel juhul isegi kuni 100 s kg.

Ploomide hind on võrreldes m. n. langenud. Parimaist ploomidest nõuti 100 s kg, mõnel juhul kuni 120 s kg, seega on nende hind langenud 10—30 s kg-lt. Nõrgema mihusega kauba hind on langenud vähem — kuni 10 s kg-lt.

Pohlade hooaeg on lõppemas, hinnad on kerkinud umbes 5—7 s kg-lt.

Jõhvikaid müügil rohkesti, hind võrreldes m. n. hinnaga on langenud umbes 5 s kg-lt.

Tomateid müügil rohkesti, hinnad on aga võrreldes m. n. hindadega tõusnud 5 s kg-lt. Seega on tomatihinna madalseisuaeg tänavu juba ületatud, mis oli sept. keskel, mil tomat maksus 20—25 s kg. Tomatite madalseisuhind tänavu oli võrreldes m. a. madalama hinnaga sellest siis-

ki pool kõrgem, kuna m. a. tomatite hind langes 10 s kg. Praegu nõutakse Tallinna turul tomateist 25—35 s kg.

Värskeid kurke on veel õige vähe, neist nõutakse kuni 20 s tk, sajaviisi nõrgema mihuslikest — 100—300 s.

Rediseid on võrdlemisi rohkesti müügil. Hind 5—7 s kimp.

Õunu läheb vähe Soome ja lähemal ajal ka juba teisisse maisse — Britti ja Saksa. Ka sibulate eksport Soome ei näi jäävat just päris soiku. Soome oma sibula turustamise tõttu on olnud üksikuid nõudmisi ja need täidetakse. Ainult hind on nõrgenenud. Konservitud aedmarjade ja -kurkide eksport on võrdlemisi rahuldav.

Aedsaadusi eksporditi 19—25. sept. kg:

Õunu	7 900
Sibulaid	6 600
Konservkurke	7 050
Mustsõstraid, vesihoidiseina	58 250
Pohli	73 442
Jõhvikaid	14 208

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 23. sept. järgmiselt:

Õunad, sügissordised, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 36 s kg. Tendents rahulik.

Õunad, sügissordised — kuldrenett ja trebuu, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 42—45 s kg. Tendents kindel.

Õunad, tööstustarbeks, sort antonovka, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 30 s kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 14 s kg. Tendents vaikne.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg neto plekknõu 240 s. Tendents elav.

Pohlad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 19 s kg. Tendents püsiv.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 15 s kg. Tendents selgusetu.

Võrreldes e. n. hindade noteeringuga on õunte hind tõusnud 1—2 ja pohlade hind — 1 s kg. Langenud on sibulate hind 1 s ja jõhvikate hind — 2 s kg-lt.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 26. IX:

	s. kg.		
Õunad	15—90	Porgand	10—18
Pirnid	35—150	Spinat	35—45
Ploomid	50—100	Aedoakaunad	40—45
Kreegid	25—35	Rabarber	10—12
Sõstrad, punased	35—40	Kõrvits	10—15
Viinamarjad	250—350	Kartul	4—6
Jõhvikad	15—20	Arbuus	90—100
Pohlad	25—35	Melon	80—100
Tomat	25—35		s. tk.
Sibul, vene	25—30	Lillkapsas	5—50
Peakapsas	8—10	Kurgid	1—20
Hapukapsas	25	Kurgid, hapend.	2—4
Kaalikas	10—15		s. kimp
Peet	12—18	Redised	5—7

KALATURG. — FISH MARKET.

Rahuldavalt areneva angerjatoodangu tõttu omab angerjas kalakauba väljaveos suuremat osatähtsust.

Nädala kestel veeti välja värsket ja eluskala 49 600 kg, sellest angerjat 34 900 kg, koha 8 700 kg, haugi 2 600 kg latikat 3000 kg, lõhe 950 kg ja iherust 350 kg.

Angerjat veeti välja Saksa eluskalana 26 000 kg, ja jääpakendis 7900 kg, Rootsi läks 100 kg.

Elusangerjas oli peamiselt Saaremaa rannikvete toodangust — „rändangerjas”, millest maksti rannikul 160—170 s kg.

Koha läks Rootsi 7000 kg, Saksa 1420 kg ja Šveitsi 280 kg. Koha oli sisevete päritoluga, rahuldavas, ekspordinõudele vastavas valikus. Rannikul maksti 65—70 s. kg.

Haugi veeti välja ainult 2600 kg., sellest Rootsi 1680 kg, Soome 450 kg ja Šveitsi 520 kg.

Latikasaagi suurenemise tõttu läks Soome latikat 3000 kg.

Lõhe ja iherust läks peamiselt Rootsi. Kalakonservide ja töötletud kalasaaduste väljavedu on kuivanud täiesti kokku, sest puudub vajaline toorkala — kilu.

Siseturu-kalakaubandus. Pa-

ranenud kalasaagi tõttu valitses siseturu tähtsamais müügikeskuses võrdlemisi elav tegevus. Ahvenat ja latikat müügil rohkesti ja hinnad püsivad rahuldavad. Tallinna turul müüdi ahvenat suuruse ja valiku järgi 20—40 s kg, väikesel kogusel pakutavast elu-ahvenast saadi koguni 50—60 s kg. Tartu kaubahallis müüdi ahvenat 10—25 s kg. Narva turul 25—35 s kg.

Latikat oli müügil Tallinnas 30—50 s kg, Tartus 15—40 s kg ja Narvas 30—40 s kg.

Koha I valik läheb välismaale, II valik paigutatakse siseturule hinnaga 80—100 s kg. Narva jõe ja lahe kalastus andis rahuldavalt lõhe. Kalureile maksti niisaga lõhest 125 s kg ja marjaga — kuni 200 s kg. Nädala lõpul vähenenud lõhesaagi tõttu tõusis niisaga lõhe hind 150 s kg.

Silmusaak Narva jõel areneb hoogsalt, kalureile makstuid hind langes 5 s-le tk.

Räimekaubandus. Räimekalastuse keskmised saigid ei suuda küllaldaselt rahuldada siseturunõudeid. Rohke nõudmise tõttu püsivad räimehinnad kõrged. Tallinna kalasadamaga kaudu tuli müügile räimi päevas 2000—4000 kg, koormatega ja veoautodega — kuni 2000 kg.

Kalasadamas maksti kalureile 18. IX 12—18 s kg, järgneval päeval 15—25 s kg ja laupäeval 11—20 s kg.

Turul müüdi neid vastavalt sisseostuhinnale 15—30 s kg.

Kilusaak endiselt nõrk. Tallinna tuli müügile kalasadama kaudu ja maad mööda kuni 2000 kg päevas, millisest suurem osa läks konservitööstusse.

Kalasadamas maksti 38—42 s kg. Turul müügihind 45—55 s kg.

Põhjalahes liigub küll mõnesid tõhusamaid kiluparvi ja paiguti annab meri küll ka rahuldavaid saake, üldiselt ei suuda aga senine toodang rahuldada turunõudeid.

M. n. tuli peagu igapäev üks paa-dilaadung kilu ca 2000 kg, millest maksti soomlasile 3,5 Smk. kg-st.

Turski ja lesti müügil rahuldavalt. Kalasadamas maksti 6—10 s kg. Turul müügihind 10—20 s kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni poolt 26. IX noteeriti värske ja eluskala kokkuostuhinnad.

1. Lõhi (marjaga) värske ekspordikõlblik alates 6 kg Kr. 1.80 kg, lõhi niisaga värske ekspordikõlblik alates 6 kg Kr. 1.50 kg franko rannik. Tendents rahulik.

2. Angerjas, elus ekspordikõlblik a) ränd-angerjas must-valge, kaal alates 400 g Kr.

1.60 kg. b) paigaangerjas (kollane) Kr. 1.00 kg franko rannik. Tendents: kindel.

3. Koha, värske ekspordikõlblik järve, alates 38 sm Kr. 0.65 fr. rannik. Tendents: kindel.

4. Haug, värske ekspordikõlblik valik 1—3 kg. a) mere Kr. 0.30 kg, b) järve Kr. 0.25 kg franko rannik. Tendents: rahulik.

5. Latikas, värske ekspordikõlblik Kr. 0.25 kg franko rannik. Tendents rahulik.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg.

		Tallinnas 24. IX	Tartus 24. IX	Narvas 23. IX
Lõhi,	värske	180—250	300	250
Lõhi, lõigatult,	"	300—350	—	—
Thorus,	"	120—160	150—200	140—150
Angerjas,	"	150—200	180—200	—
Koha, II valik,	"	80—100	70—80	60—80
Haug,	"	40—60	35—40	60
Siig,	"	80—100	50—80	—
Latikas,	"	30—50	15—40	30—40
Ahven,	"	20—40	10—25	25—35
Ahven,	eluvärske	50—60	—	—
Vimb,	värske	35—45	25—30	—
Linask,	"	—	50—60	—
Koger,	"	80—85	50	—
Särg,	"	20—30	10—15	—
Säinas,	"	—	20—30	—
Kiisk,	"	—	10—13	—
Räim,	"	15—20	30	25—30
Kilu,	"	45—55	—	—
Tursk,	"	10—20	20	—
Lest,	"	20—40	—	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
15. septembril 1938. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		
kuld: rahas ja kangides	34 257 277,76	
välisraha	16 883 968,70	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 095 191,63	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		
kaubavekslid	6 058 727,37	
põllumajandusl.	2 363 673,58	
metsatööstusl.	67 847,90	8 489 748,85
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		
valitsusele	—	
teistele *)	10 818 615,10	
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>		
<i>Property and Equipment</i>	3 488 128,67	
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	28 501 570,67	
	<u>101 479 401,38</u>	

1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 080 465,23
3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
a) pangatõlbed liikvel	47 777 027,—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	17 084 835,45
pankade	12 880 263,27
teised	2 350 682,95
4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	15 276 684,48
	<u>101 479 401,38</u>

Kattevara vahetõlbed jooksvate kohustustega: } 63,83 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 862 426,63
Includes Ekr. 862 426,63 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Läti võihinnad sept., okt. ja nov.

Latvian Butter Prices for Sept., Oct. and Nov.

Läti „Valitsuse Teatajas“ 21. skp. on avaldatud valitsuse poolt kindlaksmääratud võihinnad sept., okt. ja nov. kg franko, I a. klassi või — lat. 2.—, I b kl. või — lat. 1,95, II a. kl. või — lat. 1,85.

Suu- ja sõratõve pärast Läti-Leedu piir loomadele liiklemiseks suletud.

Letto-Lithuanian Frontier Closed for Cattle.

Läti „Valitsuse Teatajas“ 17. IX s. a. avaldati tollidepartemangu määrus, millega suu- ja sõrataudi pärast Läti-Leedu piiri 36 ülekäigukohast suletakse loomadega liiklemiseks 30 ülekäigukohta. Neis kuues vabaksjätetud ülekäigukohas valvavad vete-

rinaararstid. Sõrgloomi lastakse Leedust sisse ainult erilise loomade tervishoiudepartemangu tunnistusega. Esiolgu olevat Leedus taudi konstateeritud teiselpool Kaunast.

Seemnekasvatuse Lätis. — *Seed Cultivation in Latvia.*

„Briva Zeme“ 16. IX s. a. tõi seletuse a/s. „Läti Kesk-Seemneekspordi“ direktorilt seemnekasvatuse tegevuse kohta Lätis. Kuigi m. a. ilmastikuolud põhjustasid võrdlemisi nõrka ristikhaina- ja timutiseemne- saaki, said põllupidajad nende seemnete müügist üle 2,1 milj. lat. Suurim seemne- ostja Lätist olevat, nagu varemgi, Saksa, kes olevat võtnud 80% kogu ristikhaina-, bastardi- ja timutiseemnete ekspordist. Otsides uusi turge, olevat õnnestunud müüa esimene partii bastardiseemet soodsa hin-

naga Austraaliasse. Üldse olevat seemne- turutingimused välismail muutunud ebasood- samaiks kui eelmisel aastal. Tugevasti olevat kasvanud kartuliekspord — eelmiste aastatega võrreldes isegi mitmekordselt. Et muretseda ekspordiks kindlat liiki kartuleid, ostetakse neid ainult majapidamisilt, mille- dega on sõlmitud erilised kasvatamislep- ingud ja alluvad asjatundjate järelevalvele. K. a. on sõlmitud lepingud 991 majapida- misega ekspordikartulite kasvatamiseks 898 ha suuruse pindalaga.

Põllumajandustoodete hinnad Lätis. — *Prices of Agricultural Products in Latvia.*

A./S. „Bekona Eksports“ volinike koos- olekul 17. skp. puudutas põllutööminister J. Birznieks põllumajandustoodete hindu maailmaturul, tähendades, et need on ma- dalamad kui m. a.. Nii olevat võihind sel aastal madalam ca 25%, kuna viljahind näitavat isegi 42% alanemist. Andmed juu- li kohta näitavat, et riik on maksnud sea- hindadele juurde 18%, võile — 15%, ristik- heina- ja muile seemneile — 25%, muna- dele ja linnusaadustele — 60%.

Ühtlasi tähendas minister, et riigipresi- dendi soov olevat, et „Bekona Eksports“ lä- heks võimalikult pea põllupidajate endi kät- te. Seks olevat mõeldud uus aktsiate väl- jalask à 100 latti, millised on kõlblikud omandamiseks põllumeestele, kes seega võik- sid seltsi tegevuse üle otsustada aktsionä- ridena.

K. a. esimesel poolel olevat selts eks- portinud välismaale 53 352 siga 7,5 milj. lat. väärtuses.

Toorainete küsimus Läti rahvamajanduses.

Problem of Raw Materials in Latvian National Economy.

Läti rahandusministeeriumi tööstusosa- konna referent A. Elpers vaatleb toorainete küsimust Lätis ühenduses raskustega, mil- lised võiks tekkida sõja puhul. Toorainete

tagavarade muretsemise eest — väidab re- ferent, hoolitsevad mitte ainult riigid, kes võiksid otse võtta sõjast osa, vaid ka need, kel on häid väljavaateid jääda erapoole-

tuiks. Ühenduses sellega pakub huvi vaadelda, kui võrd võrrelda Läti toorainete suhtes välismaist. Majanduskriisiaastail olevat Läti import olnud tugevasti piiratud. Keskmiselt ei saavutanud ta 100 milj. lati väärtust, kuid kaupade puudus ja takistused tööstuslikus tootmises ei andnud end tunda. Neil aastail imporditud kaupade väärtus võrdus umbes 10%-ga rahva sissetuete üldväärtusest ja 15%-ga sisemaal põllumajanduses, tööstuses, käsitöös, metsamajanduses ja kalanduses toodetud väärtuste üldsummast. Rahvusvahelise konfliktihul puhul võiks impordi piirata veelgi rohkem, kui toimus kriisiaastail, ilma et sest võiks tekkida majanduslikke takistusi töisesmas ulatuses. Suureks paremuseks olevat Lätile, et ta kui põllumajandusriik olevat täiesti sõltumatu toitaainete impordist.

Põllumajanduse vajadusest (loomatoit, kunstväetis, masinad, jne.) toodi 1937. a. kaupu sisse ca 20 milj. lati eest. Kuid osa neist kaupadest võivat asendada kadumaal toodetuga. Tööstuses tarvitatud välismaiste toorainete üldväärtus oli 1936. a. ca 40

milj. latti, s. o. 27% kogu tööstuses tarvitatud toorainete väärtusest. 1937. a. kohta olevat need arvud veidi suuremad. Sellele tulevat veel lisandada väljaminekud kivisee eest (1937. a. — 19 milj. latti) ja kütiseks-tarvitatud naftasaaduste eest. Tööstuse normaalseks tegevuseks vajaliku impordi väärtus — arvestamata uute tehniliste seadiste muretsemist — olevat aastas ca 65—70 milj. latti. Ka osa sellest impordist võiks asendada sisemaiste toor- ja kütteainega, näit. turvas. Kuid oleks siiski mõnede kemikaalide, metallide ja vedelpõlevainete import.

Juhul, kui toorainete muretsemine Põhja- ja Baltimere lõunaosa kaudu oleks takistatud, võiks vajalikke tähtsamaid tooraineid, näit. kivisütt ja naftatooteid, muretseda ka kuivamaapiiride kaudu. Samuti olevat võrdlemisi vähe takistusi kaupade pääsuks läbi põhjariikide — Rootsi ja Soome. Üldse on autor optimistlikul arvamusel, et relvastatud konfliktihul euroopa riikide vahel ei ähvarda Läti rahvamajandust suuremad takistused.

Metsajuurdekasv ja -raiumised Lätis.

Metsajuurdekasvu Lätis arvestatakse 1,7 milj. ha suurusest pindalalt 4,1 milj. m³. Vastavad arvud teiste maade kohta oleksid: Eesti — 0,9 milj. ha 2 milj. m³; Soome — 44 milj. m³; Rootsi — 47,7 milj. m³; Poola — 21,6 milj. m³ ja NSVL — 510 milj. m³.

Metsaraiumiste kohta läti riiklikes met-sades on avaldatud järgmisi andmeid:

— Increase and Felling of Forest in Latvia.

	kogus m ³	saadud hind Ls	saadud hind Ls per 1 m ³
1936/37	6 651 947	27 646 297	4,16
1935/36	6 266 744	13 924 920	2,22
1934/35	6 330 183	11 120 028	1,76

1936/37 rajatud kogus ositus järgmiselt: ehitus- ja tarbepuu 3 863 025 m³ ehk 58,1%, küttepuid — 2 603 759 m³ ehk 39,1%. Ehitus- ja tarbepuust oli 94,4% okaspuu ja 3,71% — kasepuu.

Lätis asutatakse kolmas kunst-kiltkivivabrik.

Third Artificial Slate Factory being Founded in Latvia.

A.-s. „Siferis“ direktor A. Vaits jõudis tagasi välismaalt, kus ta külastas Saksas, Šveitsis ja Itaalias rea kunst-kiltkivivabrikuid, et tutvuda uusimate ja ratsionaalsemate kiltkivivabriku seadiseiga, milliseid võiks kasutada asutatavas kolmandas kiltkivivabrikus Brocenis. Klagenfurtis tutvus ta laialdase kunstliku kiltkivi vabrikuga, mis toodab ainult torusid veejuhtmele ja kanalatsiooniks. Kogemused olevat näidanud, et need torud on vastupidavamad tarvitatavaist raud- ja malmtorudest. Kuna

raud ja malm tulevad tuua väljast ning et kunstkiltkivi peamine materjal — tsement, — on saadaval kodumaalt, kavatsetakse Broceni vabrikus peale katusekivide tootmismasinate seada üles ka torude tootmismasin.

Kunst-kiltkivivabriku ehitamist Brocenis alustatakse juba käesoleval sügisel. Nõudmine kunstkiltkivi-plaatide järele katuse kattedeks on ikka veel nii suur, et praegusi tellimusi saab täita alles eelseisva suve lõpul.

Riia-Stokholmi laevaliinide toetamine.— *Subsidy for Riga-Stockholm Shipping Lines.*

Läti ajalehtede teatel on Rootsi valitsus lubanud 21 000 Rkr. toetusena rootsi laevasõiduettevõttele ühenduse pidamisel „Svea” Stokholmi ja Riia vahel.

LEEDU. **Leedu lina väljavedu.** — *Lithuanian Flax Exports.*

Leedu linakontrolli andmeil veeti välja käesoleval hooajal senini 17 500 tn lina. Hooaja lõpuni tõuseb see kogus arvatavasti 18 000 tn-le. Linaturg ei ole oluliselt muutunud ega ole seda oodata ka tulevikus. Järgneval hooajal peaks lina väljavedu jää-

ma e. a. tasemele. Linasaak on k. a. Põhja-Leedus ja Suvalkia maakonnas parem kui e. a. Mihuse poolest on k. a. lina e. a-st parem. Käesoleval aastal püütakse viia läbi parandusi linatöötlemise alal.

Hanede väljavedu Leedust. — *Exports of Geese from Lithuania.*

Käesoleva-aastane hanede väljavedu on juba alanud. „Maistas’e” tapamaja poolt loodi organisatsioon eksporditavate hanede transportimiseks. Saksa transportitakse ha-

nesid ligi 1 milj. liti eest. Peale selle on „Maistas” ostnud veel 150 000 hane, millised eksporditakse tapetult.

POOLA. **Poola kaubalaevastik 1938. a. esimese hooaja lõpul.**

Polish Merchant Marine at the End of First Season of 1938.

Poola kaubalaevastik koosnes esimeseks juuliks s. a. 113 üksusest kogutonnaažiga 111 890 tn. Siia ei ole võetud kalalaevu, mahuga alla 20 tn.

Poola lipu all sõitvad ja mõned Poola laevauhingute poolt renditud laevad vedasid 1937. a. jooksul 1 966 169 tn kaupu, mis moodustab 11,5% kogu Poola sadamate kaudu minevast meretranspordist.

Poola kaubalaevastiku personaal oli I. VII s. a. 550 ohvitseri ja 2 598 madrust.

Kaubandus-tööstusministeerium on töötanud välja nelja-aastaplaani kaubalaevastiku arendamiseks. Selle plaani täitmiseks ongi juba antud mõnesid tellimusi välismaale, millede hulgas võib nimetada kahte ookeani-laeva L.-Ameerika liini jaoks. On hakatud korraldama Gdynia laevatehaseid suuremate laevade ehitamiseks (senini ehitati seal ainult kalapaate ja jahte).

ITAALIA. **Lina sissevedu Itaaliasse.** — *Flax Import into Italy.*

1938. a. I poolel vedas Itaalia sisse (võrdluseks on toodud ka andmeid sisseveo kohta 1937. a. I poolel):

Toorest lina:				Soetatud lina:					
Koguselt		Väärtuselt		Koguselt		Väärtuselt			
I poolaastal		I poolaastal		I poolaastal		I poolaastal			
1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937		
Kvintaali		1000 liirides		Kvintaali		1000 liirides			
Kokku	842	667	785	686	Kokku	2 739	415	2 884	617
Sellest				Sellest					
Lätist	328	279	249	244	Poolast-Danzigist	2 001	—	2 056	—
Belgiast-Luksemburgist	—	272	—	285	Inglisest	—	407	—	606
Prantsusest	—	115	—	107					

UNGARI. Ülevaade Ungari majandusest. — *Economic Situation in Hungary.*

Ungari majandusseisundit iseloomustab soodus olukord põllumajanduses, elavus rasketööstuses ja 1937. a. sügisest saadik kestev langus tarbevarade tööstustes.

Põllumajanduse rahalised sissetulekud 1938. a. II veerandil olid 5% kõrgemad kui aasta varem. Turuletoodud teraviljakogus oli küll läinudaastasest väiksem, kuid tõusnud hindade tõttu oli sissetulekute kahane mine teravilja eest väike. Rahalised sissetulekud elusloomadest ja loomasaadusist olid umbes m. a. kõrgusel. Seevastu olid rahalised sissetulekud kartulitest ja veinist nende hinnatõusu tagajärjel niivõrd suured, et kogu põllumajanduse rahalised sissetulekud tõusid kõrgemale.

Põllumajanduse rahalised sissetulekud näivad 1938/39 majandusaastal kujunevat suuremaiks kui e. a. Lõikussaak on võrreldes e. a-ga tõusnud 30%, olles 20% kõrgem viie aasta keskmisest. Kui augusti alguse hinnad jäävad püsima, kujuneb turuleilmuva teravilja väärtus 125 milj. pengö võrra suuremaks e. a-st. Sissetulekud tapetud loomadest kujunevad aga väiksemaiks 15 kuni 20%. Sigade arv on vähemalt 20% suurem e. a-st. Sissetulekud seakasvatusest kompenseerivad arvatavasti langust loomakasvatuse sissetulekutes. Põllumajanduse rahalised sissetulekud üldiselt kujunevad 1938/39 majandusaastal umbes 120 miljoni pengö, s. o. 12% võrra suuremateks võrreldes eelmise majandusaastaga.

Põllumajanduse ostjõu suurenemine 1937/38 majandusaastal oli erandita tingitud hindade tõusust, kuna turuletoodud kogused olid langenud. Linnaelanikud pidid põllumajandussaaduste eest andma rohkem välja ja nii jäi neil vähem üle tööstussaaduste ostmiseks. Seevastu on 1938/39 majandusaastal ettenähtud rahaliste sissetulekute suurenemine põllumajanduses ainuüksi saagi suurenemise tagajärg. 1938. a. alguse üleskrüvitud hindade alanemist tuleb samuti arvestada. Seega kujunevad 1938/39 majandusaasta põllumajanduse rahalised sissetulekud suuremaiks mitte nominaalselt, vaid ka realselt.

Paigutused rahaasutistesse, pärast 1938. a. märtsis ilmnenu tagasiminekut, näitavad

jälle tõusu ja nende likviidsus ja mobiilsus olid ka pärast 125 miljoni siselaenu väga soodus. Deviside tagavarad on tõusnud.

Tööstuse konjunktuur hakkas 1937. a. sügisel langema. See oli tingitud konjunktuuri elustavate jõudude närbumisest kui ka teisis mais ilmnenu konjunktuuri langusest. 1938. a. II veerandil kiirenes toodangu langus, olles 11% madalam kui e. a. Toodangu langus ei olnud aga üldine. Kaevanduste toodang tõusis. Rasketööstuses oli toodang pärast pikemat aega esmakordselt väiksem e. a-st. Raua- ja terasetoodangu langus jäi III veerandil seisma. Tarbevaradetoodang näitas II veerandil suuremat langust kui I. Langus oli 1938. a. I veerandil 8% ja II veerandil 16% võrreldes e. a-ga.

Tööstustöölise arv, vaatamata toodangu langusele, näitas tõusu ja saavutas juuni lõpul rekordarvu. Käsitöölisi ja vabrikutöölisi oli tegevuses 702 300 inimest, s. o. 33 700 ehk 5% rohkem kui 1937. a. juunis ja 3% rohkem kui 1937. a. oktoobris. Tõus oli tingitud tööliste arvu tõusust provintsis, eriti avalikkude tööde suurenemisega. Tähtsat osa mängis ka 48-tunnilise tühnädala ikka suurem sisseseadmine, mistõttu toodangut piiravad ettevõtted ei vallandanud töölisi. Põllumajandusseisundi paranemine andis provintsis tööd ka suuremale hulgale käsitöölisitele.

Arvatakse, et konjunktuuri tagasilööki ei kujune suureks ja on lühikese eaga. Valitsuste investeerimisprogrammi põhjal tööstusile antud tellimused on tagasilöögist puudutatud tööstusharusid jälle elustanud, millega ka tööliste ja ametnikkude tarbimislangu pidurdub.

Mõnel majandusalal võib depressioon kesta veel edasi. Kui maailma majandusseisundi halvenemine peaks kestma edasi, kahaneb ka ekspordivõimalus, Peetakse võimalikuks, et investeerimistegevus tarbevarade tööstuses langeb edasi, korterite ehitamine kahaneb ja viieaastakavast tingitud maksude suurenemine tarbimist vähendab. Kuid valitsuse suurest investeerimisprogrammist loodetakse, et ta oma efektiga need negatiivsed nähtused kompenseerib.